

שם העבודה : הקשר בין מאפייני יועצת בית הספר לבין נכונות תלמידים לפנות לעזרתה בעקבות אלימות מצד ההורים.

כותבת העבודה : חנית חנה יעיש

המנחה : פרופ' יעקב יבלון

שנה : תשע"ו, 2016

תקציר

אלימות מצד הורים הינה תופעה חמורה ורחבת ממדים המצריכה לרוב עזרה מאנשי מקצוע. למרות היתרונות הרבים בפנייה לעזרה, סקירת הספרות המחקרית מעלה כי שיעור המתבגרים אשר פונים לעזרה בעקבות מצוקה הוא נמוך. זאת ועוד, עולה כי מתבגרים מעדיפים לפנות לגורמי עזרה לא פורמליים כמו חברים ומשפחה בהשוואה לגורמי עזרה פורמליים. יחד עם זאת, מסקירת ספרות המחקר עולה גם כי ישנם גורמים מסייעים אשר עשויים לקדם פניה לעזרה. גורמים אלו הינם גורמים הקשורים לסיטואציה שהפרט מצוי בה, גורמים הקשורים בעוזר וגורמים הקשורים במבקש העזרה.

במחקר הנוכחי נבחנה הנכונות של תלמידים לפנות לעזרת יועצת בית הספר ופניה לעזרתה בפועל בעקבות אלימות מצד ההורים. נבחן הקשר בין נכונות לפנות לעזרה לבין מגדר, סוג האלימות (התעללות פיזית, ענישה גופנית, תוקפנות פסיכולוגית והזנחה) ומאפייני היועצת (זמינות היועצת, תפיסת היכולת לעזור ותפיסת הקשר עימה).

המחקר הנוכחי מבוסס על ניתוח שינוני (secondary analysis) של נתונים שנאספו במחקר קודם של יבלון (טרם פורסם). במחקר השתתפו 333 תלמידים בכיתות י"ב, שנדגמו באופן ראנדומאלי מ-32 בתי ספר ברחבי הארץ, מתוכם 197 בנות ו-136 בנים.

ממצאי המחקר עולה כי ככלל שיעור הפניה לעזרה בעקבות אלימות מצד הורים הוא נמוך, ובפרט נמוך שיעור הפניה ליועצת בית הספר. יחד עם זאת, נמצא כי קיים קשר בין סוג האלימות לפניה לעזרה, כך שמספר הפניות הנמוך ביותר היה בקרב תלמידים שנחשפו לתוקפנות פסיכולוגית ואילו המספר הרב ביותר היה מצד תלמידים שנחשפו לענישה גופנית ואלימות פיזית. נראה כי ככל שהאלימות בוטה יותר כך מספר הפניות לעזרה עולה. באשר למגדר התלמידים נמצא הבדל בין בנים ובנות בנכונות לפנות לעזרה כך שהנכונות של בנים לפנות לעזרת צוות בית ספר נמוכה

מהנכונות של הבנות. עם זאת, הבדל זה לא נמצא בפניה לעזרה בפועל אלא בעמדות כלליות כלפי פניה לעזרה. הסברים לסתירה זו נידונו בהרחבה בדיון.

באשר למאפייני היועצת נמצא כי קיים קשר בין מאפייני היועצת לבין הנכונות לפנות לעזרה כמו גם פניה לעזרתה בפועל בעקבות אלימות מצד הורים. כך ככל שהיועצת זמינה יותר, נתפסת כיכולה לעזור ובעלת קשר טוב יותר עם תלמידיה כך הנכונות לפנות לעזרתה במקרים של אלימות מצד הורים גבוהה יותר וכן, שיעור הפניות בפועל. לממצאי המחקר ישנה תרומה תיאורטית בהבנת הגורמים המקדמים פניה לעזרת יועצות בית הספר, ותרומה יישומית במתן כלים ליועצות לסיוע לתלמידים במצוקה.